

24. num. 17.

1766, 3

22

EXERCITATIONEM ACADEMICAM
DE

PACTIS DOTALIBVS
OB SVPERVENIENTIAM
LIBERORVM TOLLENDIS

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

GVILIELMO V

ARAVSIONIS ET NASSAVIAE PRINCIPE
RELIQVA

PRÆSIDE

IO. HEINR. EBERHARD

I. V. L. PROFESSORE P. ORDINARIO
SOCIETATIS ANHALT. THEVT.
SODALI HONORARIO

RESPONDENS

IOANNES HEINRICVS ESSLER

IVRIVM CVLTOR ALLENBACO SIEGENENSIS

AD D. IVL. MDCCLXVI H.L.Q.C.

PVBLICE DEFENDENDAM

PROPONIT.

HERBORNÆ LITTERIS REGELINIANIS.

EXERCITATIONEM ACADEMICAM
DE

PACTIS DOTABILIBVS
OB SUPERVENIENTIAM
LIBERORVM TOLLENDIS

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPIS AC DOMINI

DOMINO

GUILLELMO V

RAVASSIENSIS ET NASSAVIAE PRINCIPIS

PRaeside

IO. HEINR. EBERHARD

P. V. L. PROFESSORE P. ORDINARIO
SOCIETATIS ANHALT. THEAT.
SODALI HONORARIO

RESPONDENS

IOANNES HEINRICVS ESSLER

LEXICI CAETOR. ALLENBACH. SEGENSIS

AD D. I. V. L. MDCCCLXVI H. L. G.

TYBICAE DEHPRENDAM

PROPRIO

HERBORNAE LITTERIS REGESBACHIANIS

TRACTATIONIS IVRIDICAE
DE
PACTIS DOTALIBVS
OB SVPERVENIENTIAM LIBERORVM
TOLLENDIS

QVA
EX IVRIS GERMANICI PRINCIPIIS
EIVSDEM PAROEMIA

Kinder zeugen bricht Ehefestung
ILLVSTRATVR

CONSPECTVS.

Definitio pacti coniugum successorii § I. Sunt vel simplicia vel mixta pacta § II. PVFENDORFII sententia § III. et aliorum rationes § IV. quibus ius Germanicum obstat § V. Diversi, in ruitu thematis nostri, casus § VI. Paroemia probatur § VII. Inde fluit: pacta dotalia dissolui matrimonio prole dilato § VIII. SENKENBERGIANVM fundamentum successiois naturalis § IX. Exheredatio iure Germanico est illicita § X; quia condominium fuit et est adhuc non nunquam fundamentum successiois § XI. Liberi sunt condomini; quare, sine eorum consensu, parentes bona sua alienare nequeant § XII. IVRIS PROVINCIALIS CAESAREI praecepta § XIII et XIV. Aliorum sententiae de iure hereditario liberis competente § XV. Dicta accommodantur paroemiae § XVI. Leges BAVARICAE § XVII. Ius SOLMENSE et leges RIPVARIORVM § XVIII. Communiois bonorum coniugalis definitio § XIX. Obstant nobis aliae paroemiae § XX. Communiois bonorum connubialis effectus; § XXI, qui § XXII-XXV ad thema nostrum applicantur. Summa tractationis § XXVI. De legitima disseritur §§ XXVII et XXVIII.

A 2 § I

Pacta coniugum successoria, vulgo, sed male, (a) dicta dotalia, (b) dicuntur conventiones mutuum coniugum futuram determinantes successionem. Ceterum itaque tantum pactorum dotalium speciem, eam nimirum, quae ius coniugum sibi inuicem succedendi definit, talem, quae, ob matrimonium liberis ditatum, dissoluatur, credimus.

Conventiones istas, quamquam, quod vera vocabuli demonstrat significatio, vnum idemque dispositionum genus efficere non nequeunt; mirandum tamen et, vt recentiorum sequamur sententiam, insulsum doctorum ingenium, (c) esse vel simplices vel mixtas, vidit, inuenit, contendit. (d) Iam, si quaeris: quanam species, ob superuenientiam liberorum, sit dissoluenda: sim-

(a) Vid. dissertatio inang. de successione hereditaria coniugum ex pactis dotalibus, sub praesidio IVSTI HENN. BOEHMER, viri immortalis, ab auctore CAES. SCHEVRER V. C. 1734 Halae defensa, cap. I, § VII, pag. 15, ed. 2. 1761.

(b) Nostris: Eheveredung, Ehestiftung, Ehehlich, vt in Hassia, Ehepacten, Ehegeding, Heurathsbrief, Heurathsverschreibung, vt nostra iura prouincialia loquuntur, Ehenotel, Ehebriefe, Ehezarter, iure HAMBURGENSE, Heilichsverschreibung, Hilliche. Ita dicuntur in pacto successorio inter HEINRICVM IV, Comitem Nassauiae, et EVAM, GERARTI, Com. Sain. filiam an. 1457 inito. Vid. summi viri, I. I. REINHARD *iuristisch. historisch. kleine Ausführungen* Th. II. p. 222, Giffae 1749.

(c) Vid. V. C. PHIL. IACOBI GRAY *dissertatio de mixtura incongrua iuris Romani et Germanici in practicozum distinctione pactorum dotalium in simplicitate et mixta*, Marb. 1744. Conferatur tamen viri illustris AEM. LVDOVICI HOMBERG LV VACH *diff. de origine atque indole distinctionis pactorum dotalium in simplicitate et mixta eorumque recta interpretatione*, Marb. 1749, cap. I § VIII p. 16 &c.

(d) Nec a glossatoribus nec a caussidicis hanc distinctionem originem trahere demonstravit illustris AEM. LVDOVICI HOMBERG in *diff. cit.* cap. I § 4 &c.

5
simplicia, quae coniuges iniuerunt de futura successione, vi con-
ventionis, deferenda, nominamus pacta. Altera enim species
ultimae et reuocabilis voluntatis assumit naturam.

§ III

Perillustris FRIEDERICVS ESAIAS PVFENDORF, va-
liditatem pactorum dotalium, quod ad facultatem, libe-
ros praetereundi, excludendi aut exheredandi, parenti-
bus competentem, attinet, ex principiis iuris Romani, in testa-
menti obseruandis, diiudicandam esse, statuit. Verba viri hu-
ius, iurium patriorum tam gnari, quam memoris, sic se ha-
bent: (e) *quibus igitur hereditas per praeteritionem vel exhere-
dationem testamento auferri non potest, iis nec pacto auferri, iuris
utique ratio exigat. Neque intelligitur, cur parentibus pacto suc-
cessorio, quam testamento, plus in liberos liceat, adeoque cum in
testamento praeterire liberos non possunt: cur pacto possint.* Et,
hunc in modum summum appellationum tribunal Electoratus
Brunsvico - Luneburgici d. 22 Jun. 1747 pronunciaffe, idem
refert; (f) etfi aliis, ex argumentis, haud contemnendis, in alia
omnia ire, placuerit.

§ IV

Alii dissentientes, vt paucis Beneuolus Lector eorum ra-
tiones habeat perspectas: nulla, quae pactis coniugum successio-
riis, aut mediate aut immediate, insunt, placitis Romano-
rum respondere. Et, per multa adesse discrimina, non negamus.
Vxor Theotisca, quantum differat ab vxore Romana, quam di-
uersa sint illius iura intuitu coniugis, viro Romano nuptae,
filiae familias, iam dudum alii docuerunt. Quis in re dome-
stica tantus hospes existet ac peregrinus, vt naturam modorum
trans -

A 3

(e) in *obseruationibus iuris vniuersi* tom. II, 1748, pag. 549, obs.
LXXIII.

(f) l. c. pag. 550.

transferendi post mortem hereditatem eiusve partem, a Romanis neutiquam admissorum, ignoret? Doctrinae de testamentis, de vitalitio ac dotalitio, pactis successoriis, unione prolium, bonorum communione &c. quemlibet conuincunt. Quin caput totius testamenti, nempe heredis institutio, non tam stricte est accipiendum. Quae cum ita sint: quaestionem propositam ex principiis iuris Germanici esse diiudicandam, quilibet statuat necesse est. Ita concludunt. (ff)

§ V

Prouocant itaque ad ius Germanicum. Et nostras pariter genuina eius principia demonstrant conclusiones. Sic, si non omnia nos fallunt, id euicturi sumus: leges patrias dissentientium argumentis magis obstare, quam ius Romanum, et, si, vilo in casu, per pacta dotalia, liberi parte hereditatis paternae priuari possint: id non ex iure Germanico, sed, quid quaeso? ex iure Romano esse addiscendum. Age! Periculum hac in re facimus.

§ VI

Thematis nostri veritatem demonstraturi casus singulares a se inuicem rite distinguimus. Aut enim 1) in euentum, si liberi non nascuntur; aut 2) quanquam matrimonium prole sit ditatum, paciscuntur coniuges; aut 3) liberorum plane nulla fit mentio. Tum 4) quaeritur: quam ratione communio bonorum, siue legalis siue conuentionalis, huic doctrinae applicari possit et num 5), si, quacunque demum fiat ratione, pacta dotalia subsistunt, liberi legitimam perere possint?

Ratione

(ff) Id quod, inter ceteros, monuit et demonstrauit C. IOACH. GOTTL. SPARRMANN in diss. 2 de praerogatiua iuris Germanici prae iure Romano in materia patrum dotalium, Gryphisw. 1742.

De primo casu nec differunt nec disceptant, qui nunc sunt, iureconfulti. Ceteros ita pertractaturi sumus, vt, hac in exercitatione, regulam generalem, ex paroemia: *Kinder zeugen bricht Ebestiftung*: eiusque recta interpretatione, demonstratam, communioni bonorum coniugum et portioni liberorum legitimae accomodemus, cetera autem, quae obiciunt et excipiunt, mittamus; cum principium generale: ius nempe Romanum formam pactorum dotalium, quod ad liberos instituendos praetereundos attinet, definire: sufficiat.

§ VII

Occasione paroemiae nostrae tres potissimum proponi possunt quaestiones: 1) num sit paroemia, 2) inde aliquid probari possit et 3) quomodo sit interpretanda. Primam vniuersalis fere Germaniae, cuiusuis regionis pagine firmet consuetudo. Adstipulantur iureconfultorum cordatissimi, nimirum IO. NIC. HERT, litterariae vniuersitatis Gissenae quondam cancellarius meritisissimus, (g) vir perillustis, aetate et culta doctrina venerandus, IO. GE. ESTOR et vir illustris, suis meritis celeberrimus, IO. ANDREAS HOFMANN, (h) IO. STEPH. PÜFFER, vir summus, (i) vir illustris atque eruditissimus IO. HEINR. DE SELCHOW, (ii) IO. FRIED. EISENHART, vir praeclara eruditione atque doctrina, (k) SIM. PET. GASSER V. C. (l) et alii.

§ VIII

(g) de paroemiis iuris Germanici L. I p. 74.

(h) in der bürgerlichen Rechtsgelehrsamkeit der Deutschen, Marb. 1757 Th. I § 787.

(i) in elementis iuris priuati Germanici § 286, n. 4, pag. 102, ed. 1756.

(ii) in elementis iuris Germanici priuati § 423, not. I, p. 470, 1762.

(k) vid. Eius Grundsätze der Deutschen Rechte in Sprichwörtern mit Anmerkungen erläutert, Helmst. 1759, Sect. II. par. 25, pag. 137, et in diss. de pactis dotalibus ob superuenientiam liberorum non tollendis, defensa ab auctore IO. IA C. REINHARD V. C. Helmst. 1764, p. 23 &c. § 21 &c.

(l) in diss. de lucro dotis marito in pactis dotalibus concesso portionem statutariorum non excludente, Hal. 1740, § 43.

§ IIX

Secundam affirmamus quidem quaestionem: sed demonstratio eiusdem nostri non est instituta. (m) Tertia, cum sit intricatissima, nobis perlustranda est. Ante omnia autem monemus: mores maiorum fuisse simplices, nec hodie argutiis, quales placitis Romanorum erant immixtae, iura nostra ostentare. Regulas breues ac simplices ad causas controuersas accomodabant. Nostram ergo paroemiam ita explicamus: *paeta dotalia dissoluantur matrimonio prole ditato*. Si generatim ita tolluntur: omnes eorundem species eodem pereant modo, necesse est. Cui tamen talis paroemiae laudatae expositio moribus Germanorum contraria et nimis rigida visa fuerit, in eius gratiam, veritatem conclusionis ex iure Germanico ostendere, conabimur. Si quid videmus: alienandi facultas Theutonum restricta, regulam nostram interpretatur.

§ IX

Germani probi atque recti ex ore omnium aequitatem obseruabant naturalem. Quare, si, multa de regulis iuris naturae, de successione, ex sana ratione deducenda, differere eumque in finem principium quoddam, puta condominium, tanquam causam modumque successionis et alienandi facultatis, cum viro perillustri, L. B. DE SENKENBERG, (n) assumere, esset animus: nostra forte iamiam defendenda esset sententia. Sufficiat tamen non quidem demonstrasse, verum themati nostro solum

(m) vide viri illustris IO. FR. EISENHART *kurze Abhandlung von dem Beweise durch Sprichwörter*, Erf. 1750, p. 13 §. 10, et in Eiusdem *kleinen Deutschen Schriften* T. I n. II, Erf. 1751, 8.

(n) in disquisitione academica *de successione filiarum in regnis et principatibus*, ex editione, cui et praefationem, *de renunciationibus et pactis reservatiuis adiectis*, GEORG. WILH. LVD. BENECKE Giss. 1742, cap. I et II.

solum applicasse vera et genuina, circa translationem bonorum, praecepta patria!

§ X

Maiores nostros nulla bona in alios per testamentum transfuisse, sed suos cuique liberos proximos fuisse heredes, testatur TACITVS. (o) Et quanquam, pacta successoria sensim quidem inualuisse, constat: (p) exheredationem (q) tamen liberorum, quibus vi antiquissimae consuetudinis nemo praeferi poterat, in iis exfulem, imo, cum deinde Romana iam iam saperent Theurones, non, nisi ex paucioribus, quam apud Romanos, caussis, fuisse permissam, satis euincunt perillustris L. B. DE SENKENBERG (r) nec non magnificus IO. GE. ESTOR et
 B illu-

(o) *de moribus Germanorum* cap. XX.

(p) TACITI tamen tempore eorum nullum fuisse usum euincere conatus est IO. P. A. LVDEWIG in *diff. iur. Rom. et Germ. in pactis de superstitis hereditate*, Hal. 1741. Huc spectat paroemia: *Wer da vnull soelig sterben der last sein Gut dem rechten Erben*. Vid. IO. NIC. HERT satura I *parocianum iuris Germanicarum*, Gissae 1685, par. V p. 10. Adde, quae CHR. AD. BOENHART V. C., inter alios, opposuit in *diff. inaug. de transmissio- ne hereditatis ex pacto successorio acquisitio maxime illustrium*, Merb. I:63, § VII, quae prodit, anno eodem, cum praefatione viri illustris, IO. ANDR. HOFMANN, *de incondita praerogatiuarum, doti Romanae ascriptarum, in ius commune translatione*.

(q) nimirum in sensu latiori sumtam, quo sub ea exclusionem a tota hereditate intelligimus. Ita omnino euanescent dissensus eruditorum circa legitimam. Alii enim toti in eo sunt, vt legitimam secundum ius Germanicum reiciant: alii illis sese opponunt. Videas quoslibet, aut iuris Germanici, aut singularium tractationum, quae vilo modo ad legitimam, seu ad facultatem disponendi, illustribus et priuatis competentem, referri possunt, auctores. Rem ita tene. Legitimam Romanam leges patriae ignorant. Sed legitima Germanica est omnis hereditas: vt statim pau- cis adhuc ostensuri sumus.

(r) in disquisitione cit. cap. V § 45, 65 &c. et in *diff. de germanis in legitime Romanis et Germanis visitato*, Gött. 1738 praesertim cap. I § 4 et cap. III § XVII p. 27 &c.

illustris 10. ANDR. HOFMANN (s) vna cum celeberrimo quondam 10. GOTTL. HEINECCIO; (t) ita, vt medio aeuo adhuc incognita fuerit. Et licet mores Germanorum, inualentibus demum legibus Romanis, (w) paulatim mutati sunt: exheredationi tamen, non nisi ex paucis, iisque grauissimis, causis, singulari modo peractae locus fuit. (x) Verba IURIS PROV. IMP. (y) digna sunt, quae hoc inferantur loco: *Der Keyser hat verbodin daz kein Vater syne Kint mag erblos machen dorch keyne Argelift also daz der Son sin Erbe nicht verwocht hat sint geschriebin steht in dez riches rechte der Vater enjal daz Kint nicht enterbin der Keyser enwisse vor ume.* Et quod hic vocabulum: *Erbe*: non avita solummodo bona denoret, ex capite subsequente XVI patet; vbi tres ob causas exheredatio permittitur; id quod nunquam intuitu bonorum auctorum valet. Talem, Germanorum fide dignam, consuetudinem REFORMATIO FRANCOFVRTENSIS, (z) verbis: *Diemeil aber solche Fälle der Enterbung zwischen den Eltern und Kindern in dieser Stadt bei Menschen Gedenken keine sich zugetragen hat*: illustrat. Cum ALBERTVS, Thuringiae Landgravius, degener dictus, filios suos, FRIEDERICVM, ad mortem nominatum, et DIEZMANNVM exheredare, i. e. a tota hereditate excludere, voluisset: graues, hanc ob causam, inter ALBERTVM et filios eius legitimos, exortae fuerant lites, quae nec a RVDOLPHO I (a) nec ab ADOLPHO NAS-

(s) in der bürgerl. Rechtsregel der Deutschen T. II p. 51 § 2978 &c.

(t) in elementis iuris Germanici tom I p. 516 § 201 &c. Hal. 1746.

(w) perill. ESTOR et ill. HOFMANN l. c. § 2978, HEINECCIUS l. c. § 204 tom. II.

(x) HEINECCIUS l. d.

(y) cap. IX, apud perill. DE SENKENBERG in diss. cit. adi. I p. 2.

(z) P. IV T. III § IX.

(a) IO. G. LERR. WILKE *Ticemannus, sive vita illustris principis Theodorici, quondam iunioris Thuringiae Landgrauis &c.* Lips. 1754, L. III C. II pag. 77 &c.

NASSAVICO nec ab ALBERTO I Imppp. AAA. sed tandem ab HENRICO VII Imp., anno 1310, in fauorem FRIDERICI admorfi, sublatae sunt. (b) Exheredationem, an. 1473, ab ARNOLDO, Geldriae Duce, ex grauissima causa factam esse, referunt ii, qui illius mentionem faciunt. (c) Ex quibus factis patebit: Germanos tale negotium odio profecutos esse. Cuius ratio non in aequitate solum, sed in alio adhuc principio latitat. (d)

§ XI

Condominium nempe, rite definiendi ius successionis norma fuit et est adhuc nonnunquam, praesertim in causis illustribus, mores antiquos sanctos seruantibus. Heredes insigniuntur nomine condominorum, dominorum; vocantur *Ganerben*. Vnde post fata adhuc celeberrimus, IO. WILHELMVS WALDSCHMIDT, (e) vocem *Erbe* deriuat a *Her*, *Herre*, vt Romani *heres* a *herus*. Sententiam nostram plures Germanorum leges confirmant,

B 2

(b) IO. STEPH. FÜTTER, viri summi, *vollständigeres Handbuch der Deutschen Reichshistorie* 1762, p. 344.

(c) IO. FR. PFEFFINGER in *VITRIARIO illustrato* tom. IV, Gothae 1731, p. 116.

(d) Quod ad exheredationem generatim attinet, distinguit quidem SAM. FRIED. WILLEBERG in *diff. de matrimonio imparium*, Gedani 1717, C. I § 27, inter regnum patrimoniale et non alienabile. In hoc solummodo exclusionem filii a patre factam non admittit. Vid. quae regeſta sunt a B. G. STRVV in *iurisprudencia heroica*, T. II, ed. 1744, p. 64 et 65, C. II § 46.

(e) in *diff. de pactis ganerbinatum*, Marb. 1725 p. 8, § II et not. I. Add. perill. DE SENKENBERG in *primis lineis condomini pro indiuiso* &c. Gött. 1736 C. I § 4 p. 4 &c. IO. LEIB *von den Ganerben* 1667; cap. I apud perill. ESTOR in *den kleinen Schriften* T. II p. 357 et EL. FRIED. HEITMANN *de auſtrageis conuentionalibus Ganerbiorum nobilitatis immunitatis*, Erf. 1728 apud Eundem l. c. p. 659.

mant, (f) et iureconsultorum cordatissimi earum sensum pluribus demonstrarunt. (g) Si tamen cui, condominium successionis quidem illustrium et maxime feudalis, non autem priuatorum, fuisse fundamentum, opponere placuerit: is perpendat: 1) illustrium iura maxime testari de consuetudine et moribus Germanorum vniuersalibus; 2) successionem feudalem successioni allodiali, multo magis ei, quae obtinet in bonis auitis, fuisse accomodatam, (h)

§ XII

Nec tamen vltiorem subnectimus demonstrationem, cum ipsa communio bonorum coniugum et inde deriuandum ius succedendi nitatur condominio. Effectum potius, restrictam nempe alienandi facultatem, consideremus! His ex causis nimirum Theurones nemini facultatem bona sua, praesertim immobilia, sine heredum consensu, alienandi, concesserunt. Sed et huius veritatis vltiorem mittimus demonstrationem, cum
ex

(f) Vid. IVS FEVDALIS ALEMANNICVM cap. LXV, IVS FEVDALIS SAXONICVM C. XXXII, IVS FEVDALIS CAESAREVM, ex editione perill. DE SENKENBERG *in corpore iuris feudalis*, ed. 1740 pag. I et passim.

(g) Consulas, qui tibi satisfaciunt, perillustrem et acutissimum IO. IAC. REINHARD in elegantibus deductionibus: *Gründliche Ausführung Etc.* 1750 fol. § XIV-XXII &c. *Die Gemeinschaft als ein vvarbrer Grund der Erbfolge Etc.* fol. 1755; inprimis p. 23 &c. perill. DE SENKENBERG in *diff.* cit. de *successione filiarum* l. c. et in *primis lineis iuris condomini Etc.* § 20 &c. IVRECONSULTOS TVEINGENSES in *der Beylage XIX* ad nouissimam deductionem, quae inscribitur: *Vorlegung der Wild- und Rheingräflichen Successionsfällen Etc.* Carlsruhe 1763 fol. perill. ESTOR in *diff. de terrarum partitionibus illustrium Germanorum inter se, praesertim ea, quae vocantur Teditheilung*, Marb. 1746 p. 37 § 52 et alios, quos, finem propositum transgressuri, laudare possemus.

(h) vid. DE SENKENBERG in *diff. de successione Etc.* § 42. REINHARD in *der gründlichen Ausführung Etc.* § XVIII et IVS PROV. BAVARICVM atque AUSTRIACVM *ibid.*

ex antecedentibus clara et ab aliis (1) fit explanata. Perpendemus solummodo, qualis parentibus fuerit concessa facultas de bonis suis, praesertim in pactis dotalibus, disponendi, si liberi aut iam nati, aut adhuc sperandi erant.

§ XIII

IVS PROVINCIALE CAESAREVM parentibus denegat facultatem de bonis suis, sine consensu liberorum, disponendi. Sic enim verba se habent: (k) *der Keyser hat den bescheyden Luden geberdy Gewelt daz se mit er Hant mogen werin erme Vater ob be en er erbe woltte zubringen oder vorzorn. Et in capite subsequenti: der Keyser hat eyne icklichen Manne, der Kindt het berloubet, daz her sin erbe mag anegryffen do mede der Son geerbet ist aber also ex der Keyser bot usgescheiden daz ist also vel wo eyn bescheyden man kommt in scholt weder synen Willen, der bot loube von dez Keyfers weyn, unn mit der Kinde wissin, dez erbes also vel zu verkouffen daz be sine nod domede gestoppe, dorch der Kinde besten Wille, sint gesevribin stet, dorb de boest nod mag der Vater der Kinde Erbe angriffen. Porro: (1) wo der Man verkouffet gut, do der Son mede geerbet ist unn vorbenget ex der Son nicht, daz geminnet her weder med rechte by des Vaters Lebtagen unn ist dem Sun unn nicht dez Vaters.*

B 3

§ XIV

(i) Vid. viri illustres, WOLR. BYRCHARDI, *diff. inaug. de hereditate quadruplici sine de genere honorum quadruplici in successione illustrum*, Marb. 1755, c. IV § 8, acutissimi viri, c. V. GRUPEN *Deutsche Aelterthümer* 1746, p. 3 et supra iam laudatos auctores celeberrimos, I. H. DE SEL-CHOW in *elem. Eccl. L. III c. II § 555*, I. S. PITTER in *elem. iur. prin. § 720*, IO. G. HEINECCIUM in *iure Germ. T. I § 162 et 399* aliosque. Mouit tamen PRAESES in *diff. de denunciazione contractus ad excludendum ius retractus agnatorum haud necessaria*, Herbomae 1765, a KAR. CHR. BINZER, nunc temporis, causarum patrono diligentissimo, defensa, § V et VI: alienationem irrevocabilem a revocabili esse discernendam, ita, ut ratione illius tantum heredum consensus sit necessarius.

(k) apud perill. DE SENKENBERG in *diff. cit. de successione Eccl. adi. I c. XI p. 3.*

(1) Cap. CIII.

§ XIV

At quispiam inquiet: leges citatas alienationem bonorum tantum, quae auita dicuntur, interdicare. Cum tamen α) ne filiabus quidem ius succedendi adimatur, (m) et β) bona mobilia, quae auita non sunt, equiparentur bonis hereditariis: vocem: *Erbe*: in iure Caesareo, non bona auita solum, sed et acquisita, indicare, patet. (n) Quare verba: *er erbe*: significant eorum hereditas: non autem: eorum bona auita. (o) Sic insuper statuitur: (p) *Ouch stet anderswo geschriben der Keyser hat dem Vater verbodin daz se er Kint icht erbeloz, machen, daz meynt der Keyser also, vvo eyn Vater ist der Kint hat unn en er erbe boslich vvel vertun noch unrechter Gelust synes Libes domede dy Kint solden vorbaz, kommen daz gut mogen dy Kint nemen* — Et cap. C. *Wo eyn Man und eyn Wip gut han med eynander, daz von dem Man komen ist und der sin Wip gewedemet hat, und de nicht Kinder han med enander, So mag der Man sin gut gebin vrome her vvel* — Ad alienationem bonorum auitorum non liberorum tantum, sed et agnatorum consensus requiritur; quare, dictas leges et de bonis acquisitis loqui, patescit. Idem faciunt STATUTA BREMENSI ANTIQVISSIMA de an. 1302: (q) *Is be (nempe maritus) oc sunder Wif oder sunder kindere, so mag he al sin gut dat he mit sine ar beyde ghexwunnen best gheven vvor he vvil.*

§ XV

(m) Cap. XIV pag. 5.

(n) Cap. XI pag. 3.

(o) add. § XI supra, pag. 10.

(p) Cap. XI pag. 4.

(q) Art. I § VI. Publici iuris fecit illa vir perillustis CHRISTIAN L. B. DE NETTELBLA in egregia collectione, quae inscribitur: *Gesijn or loein Gnumln &c.* 1765, 4, Part. III n. II p. 51 &c.

§ XV

Liberi itaque, cum in lucem eduntur, ipso iure condomini sunt. Vi dominiis ipsis competit ius firmum in bona parentum, et, dissentientes, iure, ex condominio quaesito, privari nequeunt. Putant quidem alii: non condominium, sed ius hereditarium, liberis, statim a natiuitate, comperens, tribuisse illis facultatem impediendi, quo minus pater bona sua alienet. Sed parum, quod ad nostram tractationem, interest, utrum condominium, an ius hereditarium, sit fundamentum conclusionis. Et controuersia dirimitur, simul ac iustam condominium definitionem suppeditamus. Sed satis iam verborum est.

§ XVI

Tandem instant. En! de antiquis differunt! quorsum amici? — Genuina iuris Germanici principia inquirimus. Obiiciunt enim dissentientes: inuitis, et legum et consuetudinum Germanicarum, principiis, nostram extendi paroemiam. Cum autem altera alteri consuetudini non debeat non respondere: recte, uti speramus, paroemiam nostram interpretamur. Mutatis rite mutandis norma, quae celeberrimo IO. AD. KOPP placuit, huc omnino referenda erit. Ait ille: (r) *quicquid ex antiquo testandi modo ius statutarium in specie haud correxit, illud adhuc hodie secundum principia iuris patris est decidendum.*

§ XVII

Sed ut omnia euadant clariora: verba antiqui IURIS BAVARICI (t) adiciere lubet. Ecce! quid magis nostram corroborat sententiam.

(r) in specimine de testamentis Germanorum iudicialibus sub dio conditis unſgehabt und ungeſtabt, Francof. 1736, 4. § XIV reg. IV p. 186.

(t) cap. CXIII.

sententiam? *Wo zwey Wirtleut seint die nicht Chind haben do mag eins dem andern sein hab wohl machen und geben mit Briefen als vor geschrieben ist: gewinnen sie aber nach dem Gemecht Kinder mit einander; so soll das Gemecht ab sein.* Nemo obiciat: huncce textum loqui tantum de casu primo et tertio § VI supra. Diserte enim coniugibus adimitur facultas de bonis suis paciscendi, et pactum successorium declaratur nullum, si liberi fuerint nati.

§ XIIX

Inter alias, quae nostram illustrant sententiam, constitutiones Germanicas, laudamus praesertim LEGES RIPVARIORVM: (v) Vbi: SI QVIS PROCREATIONEM FILIORVM vel FILIARVM NON HABVERIT, omnem facultatem suam in praesentia regis, siue vir mulieri, vel mulier viro, seu cuiusque libet de proximis vel extraneis, adoptare in hereditatem. In formulis solemnibus, a MARCVLFO collectis, sequentis pacti fit mentio: si coniuges aliquid pro amore dilectionis inter se inuicem donare decreuerint, hoc nostra serenitas in ipsis non renuit confirmare. Igitur venientes ille et illa in palatium nostrum pro eo, QVOD FILIORVM PROCREATIONEM INTER SE MINIME HABERE VIDENTVR, omnes res eorum inter se per manum nostram visi sunt condonasse. (w) Mores Theutonum non semper negligens ius PROV. SOLM. an. 1301. editum, sequentem in modum disponit: (x) — — Wann zwey Eheleute auf ihrem Hienlichstag sonderer Pacta und Gedinge, wie es mit ihrer beyder Nabrung nach ihrer oder beyder tödtlichem Abgang gehalten solt werden, aufgericht, in währendem Ehestand aber keine Kinder mit einander
gezen-

(v) tit. XLVIII.

(w) vid. formulam XLVIII, quam laudavit T. H. BOEHMER in diis. d. pag. 17. § 8.

(x) tit. XXIII § XVI p. 281 ed. 1716, 8.

gezeuget, noch auch solche Pacta und Gedinge einmütziglich und sämtlich nicht wiederrufen noch geändert hätten: so wollen wir: das alsdann dieselben nicht weniger, als wann sie testamentsweise verfasst und ausgericht worden wären, kräftig seyn und gehalten werden sollen. Si liberi procreantur: pactum successorium eodem corrui modo, ac si a coniugibus reuocatum esset.

§ XIX

Dictis hactenus ac demonstratis obstare videtur communio bonorum connubialis. Haec enim dicitur condominium vtrique coniugi in alterius bona competens. (y) Aut lege aut pacto nititur. Inde vel legalis audit vel conuentionalis. Si omnia bona, vniuersalis, si quaedam tantummodo, v. c. acquaesum, (z) complectitur, particularis nominatur.

C

§ XX

(y) vid. viri generosissimi et celeberrimi IO. HEINR. DE SELCHOW *elementa iuris Germanici privati hodierni* 1762, 8, p. 511, § 469, et IO. FRIED. EISENHART, viri illustris et acutissimi, *progr. de natura et indole communionis bonorum inter coniuges tacite initae*, Helmst. 1764, pag. I.

(z) Accedunt interdum et alia commoda. Ita, si matrimonium prole non fuerit ditatum, IUS PROVINCIALE NASSAVICVM P. IV c. VI § I p. 137, in omnia bona mobilia et dimidiam aquaesum partem, si liberi adsunt, cap. VII § III p. 140, in dimidiam, tum mobilium bonorum, tum aquaesum partem, coniugi superstiti tribuit ius succedendi. Vnde peculiaris fere communionis bonorum coniugalis oritur species. Singularia etiam, partim ad vniuersalem, partim ad particularem bonorum communionem, referenda, sancit antiquissima STATUTA BREMENSI. Vbi: art. I, § V, in CHR. L. B. DE NETTELBLE, viri perillustri et eruditissimi, *Greinir or Iseim Gve.* l. c. p. 49 et 50. *Wor tove inde tosamene kamen man unde vrorven in echtschap, unde kindere vvinnet, so vvollic erer eyn steruet, de beerft den anderen. Sterft de man allerst, unde*

§ XX

Variae leges provinciales communionem bonorum uniuersalem approbant. Nititur paroemiis pariter indubitatissimis, quae ideo illi, quam supra exposuimus, omnino opponi possunt. Sunt notae atque apud omnes peruulgatae sequentes: *Hut bei Schleier, Schleier bei Hut; Längst Leib, längst Gut; Was die Dekke über dem Kopf ist, sind beide gleich reich; Der letzte macht die Thüre zu; Leib an Leib, Gut an Gut; Mann und Weib haben nicht gezwielet Gut bei ihrem Leben; Wer den Kopf hat, schieret den Bayt; Schopf um Schopf &c.* Sed perpendamus: quaecumque superstiti coniugi, existentibus liberis, iisque legitimis, tribuntur, in communionem bonorum coniugali fundata, iura!

§ XXI

Solutum nimirum matrimonio, communio bonorum uniuersalis, quatenus ad nostram spectat tractationem, efficit: ut
 1) coniuges, ratione successione, omnes ascendentes et collaterales excludant, liberis autem 2) existentibus, non succedant, sed bona defuncti coniugis acquirantur liberis. (a)

§ XXII

unde holt sic de wrouwe wrot unde herliche na eres mannes doede, de wrouwe scal mit eren kinderen wrliken siten an erve und in allen gude. Wel se oc ean Man nemen, so mach se mit dem aele des erwes unde des gudes de erzo boren mach vnn eren kinderen enen Man nemen; De wrouwe de scal deyl nemen alle des erwes unde des gudes, daren boren al ere cledere, linnen unde wullen, Koltien unde cussene unde bedde unde Lakene, dar scal se ere Kindere afhandeln also er ere wifed. Heft de wrouwe enen Sone, de to sinen iaren comen is, unde eschede sinen deyl des gudes unde erwes, behagbeder sinen wunden und sinen maghen, he scal nemen sinen deyl, — De kindere, de oc mit der moder bliuet unghedelet, de veerwer mallich den andern, de moder den kinderen, unde de kindere der moder, de unghedelet sin.

(a) Vid. celeberrimi quondam CHRISTIANI GODOFR. HOFMANN
 diss. de communionis bonorum coniugali natura atque principis, Francof. ad
 Viad.

§ XXII

Cum liberi per communionem bonorum coniugalem iure succedendi non priuentur: sententiam nostram non destruit communicio illa, sed illustrat eam potius et firmat. Ne condominium quidem, (b) utriusque coniugi in alterius bona competens, excludit iura liberorum, IUS PROVINCIALE NASSAVICVM (c) eam consuetudinem, qua, liberis extantibus, plus, quam dimidia mobilium bonorum et acquæctus pars, tribuitur coniugi superstiti, nominat prauam, iuribus et sanæ rationi contrariam.

C 2

Viad. 1730 § VI, p. 33 et 40, ed. 2, 1755, IO. NIC. HERT *epidippi. des parocemiarum Germanicarum*, Giffæ 1710, par. XVII, p. 21, illustris CHR. HENR. BREVNING *diff. de differentiis iuris Romani et Germanici in uxore Romana filiafamilias et thori socia Germanica*, Lips. 1762, cap. IX pag. 31, CONR. FRIED. ZERRAN *diff. inaug. de communiõne bonorum coniugali secundum ius Lubacense considerata*, Giffæ 1731, p. 20, § 24, SAM. FRIED. WILLENBERG *de pactis antenuptialibus*, Gedani 1727, p. 29 § 33, incomparabilis viri, IO. STEPH. RÜTTER *elementa iuris Germanici priuari hodierni* § 364, p. 134, et, qui parua iura acutissime indagat, IO. HENR. DE SELCHOW *elem. iur. German. priu. hodierni* pag. 516 § 474, et, ab eo laudatus, IO. MAVR. WEYER *de communiõne bonorum inter coniuges eorumque diuisione inter liberos demortui coniugis et superstitem parentem*, Lemg. 1739, p. II, f. V, § 2, MARBURGISCHE BEITRAEGE zur Gelehrsamkeit, Th. III, Marb. 1749, pag. 26, 38, 74, 75, 78 et 85. De variis statutis vid. viri eruditissimi DE SELCHOW *Anfangsgründe des Braunschweig-Lüneburgischen Privatrechtes*, Gött. 1760, P. I, L. I, C. I, S. IV, § 276 etc. IUS MINDENSE L. II, T. II, IUS VILMENSE P. II, T. II, IUS BADENSE P. VI, T. VI, STATUTA SVENFVRTENSIA T. I, IV, § I, quamuis hæc nimis indulgeant coniugi superstiti intuitu administrationis. Vid. IO. HENR. KLEIBERT *de primariis communiõnis bonorum coniugalis effectibus secundum statuta Suinwartensia*, Giffæ 1732, p. 30, § 30.

(b) In hoc enim fundatur communicio bonorum coniugalis. Vid. DE SELCHOW *laudata elementa* p. 511 § 469, REINHARD *gründliche Ausföhrung* etc. § XX, DE SENKENBERG *cit. diff. de condominio* pag. 23.

(c) P. IV, c. VII, § I.

riam. Patet itaque: condominium, quod consuetudines Germaniae liberis adiudicant, coniugum vincere condominium.

§ XXIII

Nostra non infirmat argumenta communio particularis; cum maxime in aquaestu consistat, ita, ut alteram partem coniugum, alteram vero accipiant liberi. Coniux coniugi defuncto non *succedit*, sed *retinet*, quae ipse acquisiuit. Ex re itaque non erit multa de dicta communione facere verba.

§ XXIV

Communio pactitia connubialis dotalibus nititur conuentionibus. Quicquid ideo de his valet, ratione illius iustum esse non nequit. Quare id solummodo addimus: iura prouincialia, communionem bonorum coniugalem, eum in casum: si coniugibus aliud non placuerit: determinantia, (d) pacta, effectus communionis non augmentia sed minuentia, intelligere.

§ XXV

Quae cum ita sint: fugimus, quae de prohibita, quibusdam in locis, communione bonorum, (e) nec ultra mobilia extendenda bona &c. (f) possent annotari. Portio statutaria in

(d) Vid. IVS PROV. NASS. I. C. IVS VLMENSE I. C. et praesertim STATVTA SVIN-FVRTENSIA I. d. &c.

(e) C. G. HOFMANN *diff. cit.* § II, not. 4, p. 6-7.

(f) *idem*, I. d. p. 17-21.

in legibus particularibus definita coniugibus recte omnino tribuitur; cum lex expressa consuetudinibus derogari possit.

§ XXVI

Summa veritatum, haecenus demonstratarum, haec est. I) Pacta dotalia ex iure Germanico sunt diiudicanda. II) Legitima datur iuris Germanici, omnia nimirum parentum bona in se comprehendens. III) Sine heredum, praesertim liberorum, consensu, nec bona auita, nec acquisita poterant alienari. Inde IV) exhereditatio Germanis ignota fuit. Et quanquam V) coniuges successorem per pacta dotalia determinabant: nulla tamen erat, simulac liberi nascebantur. VI) Communio bonorum connubialis non destruit, sed stabilit potius nostram sententiam. VII) Paroemia itaque: *Kinder zeugen bricht Ehegiftung*: non potest non efficere: ut pacta dotalia evanescant, quamprimum liberi nascuntur; quanquam et hunc in euentum parentes sibi inuicem successorem sint stipulati. Quam ob causam VIII) **DISPONENDI FACULTATEM, QVAE CONIUGIBVS TRIBVI POTEST, EX PRINCIPIIS IVRIS ROMANI ESSE ADDISCENDAM, ET NON PLVS LICERE PARENTIBVS IN PACTIS DOTALIBVS, SALVA CETEROQVIN EORVM NATVRA, QVAM IN TESTAMENTIS,** recte concludimus.

Clausulam: rebus sic stantibus: applicare, iura initij, et quae sunt id genus alia, exponere, a nostro instituto alienum est.

§ XXVII

Vnicam adhuc obiectionem remouendam censermus, Putant nimirum alii: (f) in pactis dotalibus legitimam adimi posse;

(f) vid. I. H. BOEHMER diff. laud. p. 49 n. 1, qui tamen alias nobis accedere viderur. Vid. § III p. 5.

se; cum illae iure Germanico, haec autem legibus nitantur Romanis. Sed vix ac ne vix quidem talis admittitur conclusio.

§ XXVIII

Legitimam omnino dari Germanicam denuo non repetimus. Sed ita ratiocinamur. Si legitima per pacta dotalia, eam ob causam, quod haec sunt institutum Germanorum, excludi potest, sequitur: legitima portione, in omnibus, ex iure Germanico illustrandis, actibus, adeoque in testamento coram quatuor testibus condito, in omnibus omnis generis pactis successoriis, in feudi noui acquisitione &c. eos, quibus illa deberur, posse priuari. Sed

SUFFICIT.

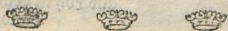

THESES

THESES DEFENDENTIS.

- I Testibus testamentariis, quibusdam saltem, persona testatoris cognita esse debet.
- II Testamento peregrinantis, et eius, qui testandi causa ad locum extraneum se confert, quod ad validitatem testamenti attinet, vnum eundemque tributum effectum.
- III In codicillis legatarii testes esse nequeunt.
- IV Filius, legatum, a patre relictum, acceptans, querelam inofficiosi testamenti haud amittit; et ratio, ab accuratissimo AVG. A. LEYSER defensa, salva est.
- V L. XV § vlt. D. de usufr. analogiae iuris est consentanea.
- VI Actionem de eo quod certo loco in foro domicilii instituendam esse affirmamus.
- VII Regula celeberrimi HEINECCI: iuramentum defertur de causis, super quibus transigere licet: non est firma.
- VIII Iniquum est bona naufragorum adjudicare fisco.
- XI Seruitutem altius tollendi esse ius contignationem aedibus vicini imponere, negamus.
- X Tabulis testamentariis nondum inspectis transigere non licet.

Des Fleißes reicher Lohn ist Ehre.
Verdienet erndtest Du sie ein.

So theuer diese Lehre:

So stark muß auch DEIN Eifer sein.
heil DICH als Jüngling, Mann und Greis!

Leben SIE immer wohl und bleiben SIE ein Freund
Ihres
wahren Freundes und Dieners

Johann Philipps Conradi aus Herborn
D. R. B. Opp.

Wohl, siege, wahrer Freund! im Streiten!
Das Glück wird DEINEN Fleiß begleiten,
Wenn Du verlangst belohnt zu sein.
Jetzt sammle schon das Pfand des Glückes ein.

Gönnen SIE die Fortsetzung der Freundschaft
Ihrem
glückwünschenden Freunde

Johann Heinrich Oppermann aus Kallens-
holzhausen im Nassau Diezischen
D. R. B. Opp.

Du willst den Parnas' ideo zieren
Mit wahren Ruhm der Ehrbarkeit.
Du wirst DEIN Lobe nicht verlihren,
Das DICH Minerva hat bereit.
Fahrt fort mein Freund, durch edles Ringen,
Auf Pind' Hügel DICH zu schwingen,
DEIN Lob wird noch unschätzbar sein.
Der Himmel stöß DICH Kräfte ein.

Hiermit wollte seine aufrichtige Freundschaft bezeugen
ein wahrer Freund

Phil. Heimr. Burchard Euserwind
aus Loh in dem Siegenischen
Philos. Stud.

X 2203495

Sb.

Kopf

24. num. 17.

1766, 3

22

EXERCITATIONEM ACADEMICAM
DE

**PACTIS DOTALIBVS
OB SVPERVENIENTIAM
LIBERORVM TOLLENDIS**

1766, 3

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

**DOMINO
GVILIELMO V**

ARAVSIONIS ET NASSAVIAE PRINCIPE
RELIQVA

PRAESIDE

IO. HEINR. EBERHARD

I. V. L. PROFESSORE P. ORDINARIO
SOCIETATIS ANHALT. THEVT.
SODALI HONORARIO

RESPONDENS

IOANNES HEINRICVS ESSLER

IVRIVM CVLTOR ALLENBACO SIEGENENSIS

AD D. IVL. MDCCLXVI H.L.Q.C.

PVBLICE DEFENDENDAM

PROPONIT.

HERBORNAE LITTERIS REGELINIANIS.

